

Zemnieks. Drusku šamanis

«Zemnieks reizēm sev un citiem drusku samelo, lai dotu cerību, ka tiksīm galā,» saka Balvu novada Šķilbēnu pagasta zemnieks **ALDIS LOČMELIS**. Viņa saimniecība *Kotiņi* šogad konkursā *Sējējs* ieguva balvu *Gada lauku saimniecība*.

Ejot pa svaigo sniegu, mēģinu likt soļus Alda pēdās, bet tās viena no otras ir tik tālu, ka man gandrīz jālec. Kad saku to Aldim, viņš atsmej: «Zinu! Arī pa dzīvi jau kopš jaunības eju tik lieliem soļiem, lai neviens cits tajos nevarētu iekāpt.»

«Kotiņi» ar gandrīz 5000 hektāriem zemes ir viena no lielākajām sēklu ražotājām valstī un piedāvā arī pašu audzētus un ražotus vietējos pārtikas produktus – eļļas, zirņus, pupas, grūbas, putrainus un maisījumus pankūkām.

Aldi, kāds zemniekam bija šis gads?

Paldies, *sūdīgs!* Divi gadi bija sausi, trešais – slapjš. Graudu cenas iet uz leju, visiem jāmaksā kārtējie rēķini, bet paši naidiņu dabūt nevaram. Kad graudu cena samazinās par 35 %, ir diezgan smagi. Iekultas 15 000 tonnas graudu, bet cenas kritums – 70 eiro par tonnu. Parēķini, kāds tas ir mīnuss! Bet tāda ir zemnieku situācija visā Eiropas Savienībā. No Amerikas, Argentīnas, Kanādas, Austrālijas nāk lētāki graudi. Viss kļuvis tik globāls... Pie kājas, no kurienes vest, ka tikai zemāka cena.

Izklausās slikti.

Nekas! Amerikā sveicinot tikai tos, kuri bankrotējuši vismaz trīs reizes. Līdz 2000. gadam *Kotiņiem* katrs gads bija kā bankrots. Par laimi, sākās Eiropas fondi, viss gāja uz augšu. Pēc tam nāca 2008. gada banku krīze, kurā izvilktām tikai ar entuziasmu. Tad atkal 2017. gada lielās lietavas, kad Latgalē viss applūda. Ja trīs gadi labi, bet viens slikti – nekas. Bet ja trīs pēc kārtas slikti... Arī tagad, lai izvilktu, viss jāpārskata un jāpārstrukturizē.

No malas neizskatās, ka *Kotiņiem* klātos grūti, – graudu bunkuri slejas kā pilis, un tāda tehnikas izlase, ka mute stāv valā!

Vai tad otrs var redzēt, ka tev galva sāp, ja pats nepasaka? Pirms kara

vienīgā iespēja palikt dzīviem bija audzēt muskuļus. Tehnika un minerālmēsli dārgi – lai atpelnītu, vajag lielas platības, tāpēc paplašinājāmies un attīstījāmies.

Tagad citi laiki. Pasaulei vajag lētas bagetes. Lai nesāktu streikot 70 % sabiedrības, kas dzīvo no rokas mutē, daudz vieglāk ir nolikt uz ceļiem lauksaimniekus. Riski šobrīd ir tik lieli, ka daži gadi būs jāpasež mierā – bez spīršanās un centieniem attīstīties.

Ja trīs gadi labi, bet viens slikti – nekas. Bet ja trīs pēc kārtas slikti... Viss jāpārskata un jāpārstrukturizē.

To var tā mierīgi pieņemt?

Vari iedomāties, kāda sajūta ir dzīvniekam, kurš auļojis, bet tad viņu aptur un saka: stāvi mierā! Vai viņš vispār var apstāties? Nē! Viņš elš, pūš, sit ar kāju un cenšas doties tālāk, vienlaikus saprotot, ka nekur jau nevari aiziet...

Pasaki tomēr, kāpēc ir labi būt zemniekam!

Bet es neko citu neprotu! Ja prastu strādāt biržā, varbūt ņemtos tur. Ja prastu rakstīt, veidotu rakstus tavā vietā.

Kaut kad zemnieka sirds tomēr ietīcas tā īpaši?

Jā! Redzot, ka no kārtējās krīzes esi izrullējies, turklāt pietiekami veiksmīgi. Vēl ļoti patīkams ir brīdis, kad nolemjam, ko un kā darīsim, un pēc pieciem gadiem pierādās, ka esam darījuši pareizi. Tad gan sirds ietīcas! Pirms gadiem piecpadsmit Liepājas ostas vīri man teica: Aldi, audzēt proteīna augus, piemēram, pupas, nav izdevīgi, jo daudz lētāk ir ievest soju no ārzemēm. Protams, viņiem tā bija jāsaka, jo sojas vešana ostai nes naidu! Bet es neklaušijos un pierādīju, ka audzēt pupas var būt izdevīgi!

Kas tu esi pēc profesijas?

Astoto klasi tepat Šķilbēnos pabeidzu 1988. gadā. Visapkārt bija tikai lauksaimniecība, kolhozs *Cīņa* vēl darbojās pilnā sparā. Viena māsa grāmatvede, otra dispečere, es aizgāju uz Malnavas sovhoztehnikumu mācīties par agronomu. Tēvs teica, ka tas būs vieglāks darbs nekā mehanizatoram – ņemties ar traktoru eļļainām rokām un melnu muti. Bet es nemainītu savā dzīvē ne soli, jo katras mazākās izmaiņas pārmainītu pilnīgi visu – man nebūtu ne manas dzīves draudzenes Vijas, ne bērnu.

No kurienes tevī uzņēmēja gars?

Esmu par to domājis. Mans tēvs Vitālijs kolhozā strādāja par šoferi – vadāja priekšnieku Antonu Žubuli. Viņš bija lāga vīrs, arī agronoms. Bērībā visu dienu sēdēju vai gulēju priekšnieka mašīnā uz aizmugurējā sēdekļa un sekoju tam, ko viņš runāja un darīja. Redzēju, kā Antons brauc riņķi un apskata laukus, dod norādījumus, kas kuram jādara. Gan jau tas palika zemapziņā, deva drosmi un iespēju.

Kad kolhozi pajuka, tēvs paņēma zemīti, pirmos 14 hektārus, ar rokām apsēja un ar zirgu apstrādāja. Tā 1992. gadā radās *Kotiņi*. Sākumā katrs gads bija kā bankrots. Daļu graudu pārdevām sēklai, daļu samalām un vedām uz Balvu tirgu. Pamazām čubinājām, kamēr 2000. gadā mums bija jau kādi 360 hektāri zemes.

Tēvam bija bail no kredītiem. Tikmēr es neredzēju nākotni bez labas tehnikas, jaunām tehnoloģijām un normālas graudu uzglabāšanas. Tobrīd bija divi varianti: vai nu riskēt un ņemt kredītu, vai braukt strādāt uz Angliju.

No 2004. gada viss aizgāja uz augšu ļoti ātri. Tēvs skatījās un priecājās, ka darbi veicas, bet redzēja arī, ka tas nav viegli. Tēvs jau pādsmit gadu ir taisaulē, bet es turpinu saimniekot nu jau piecos tūkstošos hektāru zemes.

Esi liels zemnieks. Vietējiem neskauz?

Domāju un ceru, ka ne! Te nav, ko skaust! Būt zemniekam nav viegli. Vietējie to redz un saprot, jo zina, cik darba ieguldīts. Mana dzīve būtu daudz mierīgāka, ja es, piemēram, tikai brauktu ar kombainu. Arī man pašam tas patīktu daudz labāk nekā kārtot banku dokumentus. Tas, kurš mani skauz, spēcīgi kļūdās.

Saprotu un apzinu, ka viss ir pašu darīts – nekas nav nokritis no gaisa. Rūpnīcas saimnieks var iziet cauri

Aldis un Vija ar saviem trim bērniem
Kotiņu pagalmā.

Izstāsti kādu situāciju, kurā esi izpauadies nediplomātiski!

Pagājušajā gadā Melngalvju namā piedalījies Latgales dienās. Toreizējā VARAM ministre Inga Bērziņa teica, ka 500 miljoni eiro tiks iedoti Latgales ārējās robežas stiprināšanai. Zināju, ka ir NATO, Eiropas Savienības un Latvijas ārējā robeža, bet tagad izrādījās, ka tāda ir arī Latgalei! Izgāju no zāles, visai tai padarīšanai aizcirdams durvis.

Tu tā vari atļauties – aizcirst durvis?

Jā, es tā varu atļauties – man kaut kāda diplomātija ir pie vienas vietas! Turpat satiku premjeri Eviku Siliņu. Viņa ir bijusi *Kotiņos*, piegāju un pateicu – ir ļoti nekorekti sacīt, ka Latgalei ir ārējā robeža, kuras stiprināšanai piešķirs lielu naudu. Pēc tam premjere savā runā ministres kļūdu izlaboja. Tā nedrīkst kļūdīties! Ja cilvēki Rīgā vai Zemgalē dzird, ka Latgalei piešķir 500 miljonus, tad prasīs, ko mēs esam par to naudu izdarijuši!

Tava saimniecība atrodas pie pašas Krievijas robežas.

Paskaties! Šis traktors maksā tikpat, cik Vācijā, bet zeme te, Krievijas pierobežā, maksā daudzkārt mazāk nekā Vācijā. Lai šādu tehniku nopirktu, vāciešiem jāieķīlā 100 hektāri, man – desmitreiz vairāk.

Latvija ir maza valsts, bet ar milzīgu reģionu atšķirību. Pat klimats būtiski atšķiras! Liepājā ir par 21 dienu garāks veģetācijas periods nekā pie mums, turklāt mums blakus nav ostas, tāpēc arī transportēšanas izmaksas ir lielākas. Mēs nevaram strādāt tāpat kā Kurzemei vai Zemgalē, te jādara citādi. Bet vistrakākais ir tas, ka valstij nav noteikta plāna desmit, divdesmit gadiem uz priekšu – nezinām, kur ejam. Turklāt plāna

pietrūkst arī tieši Latvijas austrumu pierobežai.

Tie, kas dzīvo pie Lietuvas, var aizbraukt uz Lietuvu, un lietuvieši var atbraukt pie viņiem. Mūsu pierobežā priekšā ir sēta, un tas būtiski ietekmē un iedragā ekonomiku. Braukt tur nedrīkst, biznesu veidot nedrīkst, bet valsts šo apgrūtinājumu nekompensē. Skola, balliņš, veikals vai biznesa mums ir tikai uz vienu pusi. Nogrieziet pusi Rīgai – uz vienu pusi drīkst braukt, uz otru ne. Kā būtu?

Tev ir arī zeme gar pašu, pašu robežu?

Jā, *Kotiņi* saimnieko 50 kilometru garumā no Punduriem līdz pat Lavošniekiem. Dzird, kā runā par zemes atsavināšanu robežas un drošības vajadzībām. Zinot zemes mazo vērtību pierobežā – nē, man nevajag to naudu! Dodiet man vietā tikpat hektāru meža vai zemes citā vietā!

Kotiņi atrodas pasaules malā...

Nē, *Kotiņi* atrodas Eiropas sākumā – pie mums aust saule!

Ja nāks karš, tu te stāvi pirmais.

Pa mums gan šaus nevis Krievija, bet Eiropa, sargājot savu teritoriju, – negribētu ko tādu piedzīvot. Pašlaik cilvēki te jūtas daudz mierīgāk nekā pirms pāris gadiem, kad bija pavisam slikti, – nekādas saprašanas, kas un kā notiks. Nav dzirdēts, ka kāds būtu atnācis un teicis: mēs jūs te, pierobežā, īpaši aizstāvēsim. No vienas puses, it kā vajadzētu, lai te dzīvo vairāk cilvēku – būtu, kas strādā robežsardzē, bet rodas sajūta, ka drīzāk kādam būtu labāk, ja cilvēku pierobežā vispār nebūtu un nekādu biznesu te neviens neattīstītu. Zinu investorus, kas pirms kara griebja Rēzeknē būvēt pārstrādes rūpnīcas, bet, sākoties karam, aizgāja uz Liepāju.

Pēdējos gados *Kotiņi* kļuvuši aktīvi sociālajos tīklos. Arī tu filmējies, runājis latgaliski. Intereses pēc paskatījos, un pirmais trāpījās video, kur tu bijuši dzelzceļa Žiguri-Sita malā ēd mežrozīšu augļus. Nu forši – lielais zemnieks knibinās ar mežrozītēm! Daži *Kotiņu* video noskatīti pat 200 tūkstošus reižu!

Visi māk skaļi blāustīties par to, ka jāatbalsta Latvijas zemnieki. Toties veikalā tāpat meklē lētāko produktu un nopērk Kazahstānas grūbas, kas uz šejieni vestas tūkstošiem kilometru, izmantojot sazināmus dabas resursus vai darbaspēku, un kas zina – nodokļi ir vai nav samaksāti. Ja gribam dzīvot zaļi un būt tuvu dabai, jāēd tas, kas izaug te pat tuvumā!

Sociālajos tīklos stāstām paši par sevi – ko un kā audzējam, lai pilsetnieki redz, ka grūbas neaug kokos. Sākot izmantot sociālos tīklus, *Kotiņu* internetveikala apgrozījums jūtami pieaudzis. Tieši tāpēc rīkojam arī ekskursijas – šogad *Kotiņos* un Rekavas dzirnavās bijis vairāk nekā 6000 ekskursantu.

Dzīve lauž. Kad biju jauns, pat nelielā sapulcē nevarēju iziet priekšā un publiski parunāt – melns gar acīm, un kritu nost. Neteikšu, ka filmēšanos ļoti baudu, bet, aizstāvot savu vidi un biznesu, jārunā – gribi vai negribi.

Esmu dzirdējusi, ka tu pats nestrādā ar datoru.

Māku ieslēgt, izslēgt un kā Balvu domes deputāts nobalsot. Arī sociālos tīklus pats gandrīz nemaz nelietoju. Bet to varu atļauties tikai tāpēc, ka man ir ļoti laba komanda. Es varētu iemācīties, bet negribu strādāt citu vietā – man ir savi darbi. Zinu, ko gribu, un arī saprotu, ko var panākt ar tehnoloģijām. 2008. gadā pirmie Baltijā uz *Kotiņiem* atveda sensoru, kas, pētot augus hlorofilu, ekonomē

savām virpām katru dienu, bet lauksaimniekam ir izteikti četri gadalaiķi: kas tobrīd svarīgāks, to arī apskatu. Reizi divās dienās man visur savs deguns jāiebāz. Pavasarī skatos, kā digst, vasarā – kā aug, rudenī jāvēc raža, graudu torņi regulāri jāapskata. Ziemā uz kaltēm neej, toties ir laiks vairāk aizstaigāt uz grāmatvedību.

Kas tevi vienmēr dzinis uz priekšu?

Kad sabruka kolhozi, daudzi mana vecuma cilvēki Šķilbēnos palika bez darba. Vietējie vīri man palīdzēja zemnieku saimniecībā, bet es domāju par attīstību – lai ir darbs pašiem un sievām. Redzot valsts attieksmi, bija skaidrs – ja nebūs darba, drīz visi aizbrauks, un tad te var nebūt ne skolas, ne kultūras nama, ne kā cita. Saprātu: ja gribu te palikt, jādoma, kāda būs dzīve, kad man būs 60 gadu. Ko es te darišu? Tātad – pašam jāveido tas, ko vajag man un tiem, kas pie manis strādā. Tā, piemēram, Rekavas dzirnavās izveidoju trenāžieru zāli. Darbs pašam sev liek uz visu skatīties citādi – pirkt nevis lētākos, bet labākos trenāžierus, izbūvēt labu telpas

ventilāciju un nokrāsot sienas tādā krāsā, kāda man patīk.

Kā tu, būdams agronomis, zināji, kā pacelt zemnieku saimniecību?

Bet kā tu zini, kā jāstaigā? Piedzimi, iemācījies un ej! Tā arī vadu saimniecību: esmu to izveidojis, bet nepieņemu lēmumus viens – vissvarīgākais ir komanda. Nekad neesmu izjutis, ka man būtu pietrūcis izglītības. Ir daudz veiksmīgu uzņēmēju, kas skolā nemaz tik labi nav mācījušies, un tas ir pat labi, jo viņi nav salaukti ar priekšrakstiem, kā būtu pareizi. Ja man būtu ekonomista izglītība, es saliktu visus plusus un minusus un saprastu, ka nekādi *Kotiņi* nav iespējami, jo sēklkopības nozares attīstīšana pierobežā ir pilnīgi neprātīga! Bet es eju nestandarta ceļus.

Un vēl. Vairāk mācoties, es, iespējams, būtu iemācījies runāt *slīpāk*. Vai tas man būtu palīdzējis? Nezinu. Tagad varu pateikt visu, kas man prātā, un man tā ir labāk. Reizēm šķiet, ka mūsdienų diplomātiskais runas veids ir aizgājis slīdēs, kas nebūt neved uz laimīgo zemi.

FOTO – NO PERSONISKĀ ARHĪVA

LABĀKĀ DĀVANA!

IMMUNITY SHOTS

Antioksidantu komplekss
imunitātei ikdienā

Ar plūskoku, C vitamīnu,
cinku un beta-glikāniem

B COMPLEX SHOTS

Ikdienā, kā arī emocionālas
un fiziskas slodzes situācijās

Ar vitamīniem
B1, B2, B3, B6, B7, B12

C 1000 MAX SHOTS

Intensīvi strādājot,
mācoties, sportojot un
saaukstēšanās sezonā
Augsta C vitamīna deva

BEAUTY SHOTS

Adas, matu, nagu veselībai

Ar kolagēnu 10 000
un hialuronskābi

JOINT FLEX SHOTS

Locītavu, kaulu,
muskulu veselībai
Locītavu kustīgumam

Ar kolagēnu 10 000
un glikozamīnu

UZTURA BAGĀTINĀTĀJS. UZTURA BAGĀTINĀTĀJS
NEAIZSTĀJ PILNVĒRTIGU UN SABALANSĒTU UZTURU.

Skats uz Kotīnu plašo saimniecību no putna lidojuma.

slāpekļa izsēju. Zināju, ka tādu gribu, un programmētāji salika visu, kā man vajag. Gadiem krājot pieredzi un izmantojot jaunas tehnoloģijas un īstos augu kopšanas līdzekļus, mūsdienās zemnieks daudz ko var sarunāt pat ar laikapstākļiem – lietu un sausumu.

Māki skatīties uz lietus mākonī un dzīt to uz citu pusi?

Līdz tam, ka lūgtos mākoņiem pavirzīties, vēl neesmu nonācis. Redzot lietus mākoņus, drīzāk jāņem lāpsta un jārok grāvis.

Devīnnesmitajos gados kļūt par zemniekiem mēģināja daudzi. Kāpēc ne visi izauga tik lieli kā Kotīni?

Visiem nav jāzaug tik lieliem! Daudz kur Eiropā mazajās zemnieku saimniecībās esmu redzējis, ka vecāki brien mēšlos līdz ceļiem, un arī bērni ir noskraidījušies mēšlos līdz ceļiem. Bet viņi ir tik priecīgi! Tikmēr Latvijā to neredzam, jo pie mums mēsli – tas nav labi. Pie mums bērni nepaliek laukos, jo redz, ka tēvs un māte mēšlos nav laimīgi. Ja vecāki redz tikai darba smagumu, viņi bērniem noteikti sacīs: brauc prom, mācies ko citu, kam jums tā lauksaimniecība! Kurš savam bērnam grib novēlēt dzīvi, kurā nekad nevar savilkt galus kopā?

Ko tu saki saviem bērniem?

No laika gala esmu gribējis izveidot labu saimniecību, bet nekad neesmu uzstājis, ka bērniem šeit jāpaliek. Ja patiks – varēs pēc manis te visu vadīt vai arī strādāt citu darbu un saņemt dividendes. Meita Paula ir maģistre uztura zinātnē, Evelīna izstudēja marketingu, bet tagad maģistrantūrā studē diplomātiju. Dēls Marks pabeidza Malnavas

iespējams, es būtu iemācījies runāt *slīpāk*. Vai tas man būtu palīdzējis? Nezinu. Tagad varu pateikt visu, kas man prātā, un man tā ir labāk.

koledžu un ir iesācis studēt ekonomiku, jo teicu, ka ar lauksaimniecību saistītas studijas Latvijā neapmaksāšu. Neredzu, ka te varētu iemācīt zemnieka domāšanu.

Izklausās, ka tev nav pilnīgas pārliecības, ka bērni atgriezīsies Kotīnos.

Zinī, tad, kad viņi būs no tās pilnībā aizgājuši, tad arī pajautā, vai atgriezīsies. Pašlaik viņi ir šeit – strādā ar reklāmu, tirgo produktus un saņem par to atalgojumu.

Nevaru iedomāties, kā ir zemniekam, kura bērni skaidri pasaka: nē, tēvs, negaidi – es tavus laukus kopt neturpināšu!

Vispirms katram jādzīvo pašam sava dzīve, un man patīk tas, ko es daru. Skandināvijā zemnieku saimniecību

bērni nemaz tik vienkārši nevar pārņemt – viņiem tā no vecākiem jānopērk. Un tas ir pareizāk, jo tad viņiem arī jā-sāk viss no sākuma. Diemžēl no paaudzes paaudzē pārņemto bieži vien trešajā paaudzē likvidē.

Kā vārdā tu šobrīd esi gatavs spītīgi turpināt?

Kotīni dod darbu vairāk nekā 40 cilvēkiem. Lielākā daļa tomēr prot tikai kādu noteiktu darbu, tāpēc viņiem svarīgi nepazaudēt savu vietu. Kas pie manis strādā, tie strādā ilgstoši. Paplašinoties kaut kas nāca klāt, bet, samazinot darbinieku skaitu, pirmie aizgāja tie, kas pienāca pēdējie. Savulaik man noticeja un joprojām tie mana dzīves draudzene Vija. Man noticeja un notice arī cilvēki, kas te strādā. Es viņus nedrīkstu piečakarēt.

Kāpēc citi tev notice?

Nezinu, laikam esmu kaut kāds drusku šamanis. Stāstu savu nākotnes redzējumu – redz, kādi mums lieli graudu torņi, kādas iekārtas, kāda tehnika un tehnoloģijas. Biju Anglijā pie zemnieka, kam arī ir 5000 hektāru zemes. Viņš teica, ka lauksaimnieki visā pasaulē ir vienādi: pavasaros vienmēr stāsta, ka būs ļoti labs gads. Zemnieks reizēm sev un citiem drusku samelo, lai sev un darbiniekiem dotu cerību, ka tiksimgalā. Bet ne vienmēr esmu tikai cerīgs, optimistisks un stiprs. Ir arī dienas, kurās, *blīn*, viss *piegriežas* divas reizes. Bet apgriežos uz kājas un daru tālāk. Toties līdz asarām aizkustināt mani var tikai dzīvnieki un bērni.

Ir tāds teiciens – ja esi parādā tūkstoši, tā ir tava problēma, bet, ja esi parādā miljonu, tā jau ir bankas problēma.

Īsti nepiekrītu, jo kredīts tomēr ir mana atbildība. Bet – ja es iekristu pesismā, tā tiešām būtu arī bankas problēma. Te nav Rīga, pircējs saimniecībai neatrastos. Neviens cits te nenāks! Kas manu sāktu turpinātu? Jau pēc pāris gadiem būtu aizaudzis dzīvžogs. Dīķi arī aizaugtu un lauki. Neviens vairs neslaucītu saimniecības asfaltēto laukumu un nemazgātu iekštelu sienas.

Tu te esi laimīgs?

Ja tāds nebūtu, meklētu atbildi, kurā brīdī esmu kļūdījies. Tagad man savas kļūdas nav jāmeklē. Man ir izcili tā, kā ir.

SVĒTKI SĀKAS AR

@rigas_miesnieks